

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Джонсон Б. Фактор Черчилля. Як одна людина змінила історію / пер. з англ. Ю. Гірича. Харків: Віват, 2019. 400 с.
2. Лобода В. А. Перекладацькі трансформації: дефінітивний характер та проблема класифікації. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2019. № 43. Т. 4. С. 72–74.
3. Johnson B. The Churchill Factor : How One Man Made History. New York : Penguin Group US, 2014. URL: <https://nemaloknig.net/book-314477.html> (Last accessed: 10.10.2022).
4. Raw L. Translation, Adaptation and Transformation. L. : A&C Black, 2012. 240 p.

Нехаєнко К.О.

Наукові керівники: кандидат філологічних наук, доцент Борисенко Н. Д.

кандидат філологічних наук, Кодубовська О.О.

ПРИЙОМИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОГО ФІЛЬМУ “БЕРЕЗНЕВІ ІДИ” УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Хоча кінематограф як новітній вид мистецтва існує лише понад століття, він відіграв незрівнянно важливу роль у суспільному житті та став одним з найпотужніших засобів масової комунікації. Майже одночасно з появою кіно з'явилася потреба в його поширенні, що, в свою чергу, вимагало його адаптації до сприйняття представниками різних країн і культур. Проблема відтворення кінотекстів для іншомовної та іншокультурної аудиторії є однією з найактуальніших у теорії та практиці перекладу [2, с. 1].

Кінопереклад є складною перекладацькою діяльністю, яка полягає в перенесенні аудіоскладової фільму в інше культурно-історичне середовище. Фільм, знятий режисером, з позиції власної культури, безпосередньо змінює цільову аудиторію [3, с. 3]. Коли йдеться про кінопереклад, одним з найважливіших питань є надання іншомовним реципієнтам адекватно відтвореної та зрозумілої інформації при збереженні структури кінотексту в цілому,

репрезентації окремих художніх образів, режисерського світосприйняття, втіленого в мові акторів, та особливостей індивідуальної авторської мови [6].

У сучасних лінгвістичних та семіотичних дослідженнях кіно як особливого феномену використовуються такі терміни, як *кінотекст*, *кінодіалог*. Кінотекст виокремлюється як дискретна послідовність безперервних текстових відрізків (структурно однорідних елементів – кадрів) [4, с. 109], розглядається як культурний текст, найважливішою характеристикою якого є його побудова, що створює необхідні умови для зміни мовної та концептуальної картини світу конкретного індивіда, який сприймає текст, його читача або перекладача [5, с. 93]. Кінодіалог, у свою чергу, є інструментом перекладу, який репрезентує лінгвістичну складову фільму і смислову цілісність якого доповнює візуальний ряд фільму [5, с. 52].

Розглянемо прийоми сучасного українського перекладу на прикладі професійно дубльованого фільму "Березневі іди" [9]. Порівняльний аналіз оригінального тексту фільму та його перекладу демонструє використання цілої низки прийомів перекладу.

До першого прийому кіноперекладу відносимо дослівний переклад:

As goes Ohio, so goes the Nation [8].

Як проголосує Огайо, так і проголосує нація [1]. Зміст оригінального тексту передається за допомогою дослівного перекладу, при цьому не змінюється навіть форма речення.

Другим прийомом, використаним у перекладі, є трансформація додавання. Зазначена трансформація використовується у тих випадках, коли потрібно роз'яснення реалії цільовому слухачу:

I am neither Christian...nor atheist. I am not Jewish or Muslim. What I believe...my religion is called the constitution [8].

Я не християни і не атеїст, я не євреї і не мусульманин. Моя релігія це те, у що я вірю, і називається вона – Конституція Сполучених Штатів Америки [1]. Значення висловлення значною мірою залежить від контексту. У цьому прикладі трансформація додавання уточнює, про яку країну йдеться. Якщо американський

глядач з легкістю зрозуміє про яку конституцію йдеться, то український глядач має отримати більше інформації, яка дозволить йому зрозуміти зміст. Саме з цією метою при перекладі уточнюється, що це конституція США.

Використання функціонального аналогу є третім прийомом:

If I'm not experienced enough don't vote for me. If I'm not... [8].

Якщо навколо мене крутиться мало змов, не голосуйте за мене [1]. У вихідному тексті мовець пропонує не голосувати за себе, якщо він здається слухачам недосвідченим політиком. В українському перекладі відбувається добір функціонального аналогу, який досить важко зрозуміти.

До четвертого прийому відносимо комплексну трансформацію висловлення. Зміна прагматичного типу висловлення відбувається у наступному прикладі:

We'll need these monitors turned up a bit...it's a big space and he wants to be able to hear [8].

А можна трохи монітори підняти? Я хочу, щоб губернатор бачив мене [1].

У вище поданому прикладі відбувається ділення складносурядного речення на два окремих. При цьому перша частина репліки, яка в оригіналі є констативом, замінюється непрямым реквестивом, а друга частина перетворюється на складнопідрядне речення, в якому змінено суб'єкт та слуховий канал на зоровий канал сприйняття. Заміна слухового каналу на зоровий є досить логічною, оскільки в репліці йдеться про монітори, які, в першу чергу, асоціюються із зоровим каналом сприйняття.

Окрім специфіки аудіовізуального перекладу виділимо відтворення титрів, як складовий елемент кіноперекладу. Так, у професійному перекладі фільму “Березневі іди” титри, надписи та інші елементи візуального тексту перекладені за допомогою їх озвучування. Ці частини тексту фільму на екрані не змінюються, а субтитри для їх відтворення не використовуються.

Аналіз матеріалу дозволив виявити низку вилучень у розміщенні відеоматеріалу. В одному з перших кадрів фільму головний герой репетирує свій

виступ перед порожньою аудиторією. У процесі перекладу з кадрів фільму були видалені фрази, які не містять важливої інформації про сюжет.

Отже, аналіз прийомів перекладу англомовного фільму “Березневі іди” показує, що у кіноперекладі використовується низка прийомів: дослівний переклад, що дозволяє зберегти довжину репліки, та коли це не заважає розумінню фрази; трансформація додавання, що сприяє кращому розумінню іншокультурних реалій; використання функціонального аналогу, коли перекладач вважає, що останній сприяє кращому розумінню кінотексту; зміна прагматичного типу висловлення для кращого узгодження відео- та аудіорядів. Подальша перспектива розвідки полягає у вивченні специфіки відтворення американських політичних реалій в українському кіноперекладі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. “Березневі Іди” в українському дубляжі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uakino.club/filmy/genre_drama/638-bereznev-di.html
2. Борисенко Н. Д. Відтворення англомовних реалій в українському кіноперекладі / Н. Д. Борисенко, О. С. Садловська. // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка : науковий журнал. Філологічні науки. – 2018. – №1. – С. 48–52
3. Демецька В., Федорченко В. До проблеми перекладу кіно текстів. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»: зб. наук. праць. Розділ IV – Херсон, 2010. С. 239–243.
4. Короткий словник лінгвістичних та перекладацьких термінів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://msn.khnu.km.ua/pluginfile.php/305593/mod_resource/content/1/ГЛОСАРИЙ_ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИХ_ТЕРМІНІВ.pdf
5. Лукьянова Т. Г. Основи англо-українського кіноперекладу : навчальний посібник для студентів 4 курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» денної форми навчання факультету іноземних мов / Т. Г. Лукьянова. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – 104 с.

6. Чернова А. В., Аванесян А. А. До проблем кіноперекладу як виду художнього перекладу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://confcontact.com/2013_04_17/30_Chernova.htm
7. Anderman G., Cintas J. D. Audiovisual Translation: Language Transfer on Screen. Palgrave Macmillan, 2009. 272 p.
8. Script for the English film "March Ides" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.scripts.com/script-pdf/10603>
9. The Ides of March. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://en.wikipedia.org/wiki/The_Ides_of_March_\(2011_film\)](https://en.wikipedia.org/wiki/The_Ides_of_March_(2011_film))

Осіпчук Я.В.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук,

доцент Шугаєв А. В.

МОВА ТА СТИЛЬ ДЕНА БРАУНА В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ

Актуальність розпочатого нами дослідження визначається потребами лінгвістичних та перекладознавчих досліджень у частині теоретичного поглиблення та практичної перевірки проблем лексико-семантичної та функціонально-прагматичної специфіки номінативного поля в ідіостилі Дена Брауна та його відтворення в українському перекладі, а також необхідність мовної та стилістичної організації його творів.

Довгий час мова оповідання та персонажів в англomовній літературі істотно не відрізнялася, а кількість стилістичних прийомів, що потенціюють образність тексту, була незначною. Лише на початку XIX століття в мові англійської літературної прози намітилася чітка відмінність між мовою оповідання та мовою персонажів, причому мова оповідання не тільки сповнена художньої виразності, а й сповнена засобів виразності. Художнє вираження також стало відбивати особистість автора.

Все більше дослідників у цій галузі поповнюють свої знання про письменника, як творчу особистість і заглиблюються в розуміння проблематики